

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1644. usque ad annum 1651

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 90119177

§. 102. Disputatio II. oretenus habita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67359)

*Sæc. XVII. Cura insuper in Ecclesiæ proscenio causas
A. C. 1651. desertæ a se Protestantium doctrinæ.*

His actis Landgravii jussu Joannes Maternus Hoffius publicus Notarius omnia hucusque dicta & scripta fideliter ad acta retulit, suoque chirographo firmavit. Patres vero Capuccini coram eodem Principe querebantur, quod Prædicantes etiam argumentis laceffiti semper ad thesin quartam tantopere a Landgravio quæsitam clare & præcise respondere tergiversati fuerint, & duntaxat propositiones inter Catholicos non controversas textibus S. Scripturæ firmarint, illas vero, quas Catholici negant, vel non probarint, vel duntaxat, ab aliis sufficienter probatas responderint, & extra propositum vagantes adventantibus Capuccinis dilcedere pararint, non sine gravi suspitione, quod suam doctrinam defendere erubescant.

§. CII.

Disputatio II. oretenus habita.

*Hist. Sagit.
introd. t. 2.*

Ex mandato utriusque Landgravii Georgii & Ernesti die trigesima Decembris altera habebatur disputatio, in qua non amplius scriptis, sed oretenus prolatis argumentis quædam fidei dogmata discutiebantur, ita tamen, ut ad

Sæc. XVII.
A. C. 1651.

ad PP. Capuccinorum preces cuncta utriusque partis dicta per Notarium integra fide transcriberentur: Huic concertationi initium fecit Ernestus Princeps hæc prolocutus: *Dilectissimi Domini utriusque partis. Supervacaneum esse duco ea jam repetere, quæ antehac, tam publicis, & impressis scriptis, de colloquio, propter quædam Religionis puncta instituendo, quam privatis, usque diversis literis, amice & benevole ipsis transmissa fuerunt. Cujus rei gratia etiam Dominus Cognatus, Landgravius Georgius indulgit, ut sui DD. Theologi huc adventarent. Tametsi vero, quantum ad me, ille modus, quo res scriptis discuteretur, mihi præ aliis placuerit, nec obstante hoc congressu, responsorias DD. Theologorum, ad meas sibi heri traditas literas, alterutriusque expectem, nihilominus hanc vocalem conferentiam, ad suam instantiam, & utriusque partium beneplacitum, ipsis deferre volui; postulans, ut non tantum moderate & absque calumniis procedatur, verum ne quidquam absque fructu incassum tradatur, utraque pars sua argumenta & responsiones ad calamum distabit: & quidem DD. Lutherani Theologi magistrum Happelium: Adm. Rev. vero P. Valerianus, D. Patrem Benignum ad conscribendum Protocolum adhibere poterunt.*

Sæc. XVII. *Insuper Joannem Maternum Hoffium*
A. C. 1651. *Cæsareum Notarium hisce requiro, ut vir-*
tute Notariatus sui officio ad hunc actum,
Et quæ ab utraque parte peragentur, Et
proponentur, sollicitè attendat, auscultet,
ac sine respectu partium in Protocolum
transponat.

Postea Haberkornius publicum colloquium, & Notarii testimonium declinaturus, Ernestum Landgravium his verbis alloquebatur: „Serenissime
 „Princeps, Clementissime Domine, constat Celsitudini Vestræ, quod nulla
 „alia ratione discursum colloquii cum
 „P. Valeriano acceptaverimus, nisi ut
 „fieret privatim. Experimur autem
 „non solum publicum actum hic institutum, verum singula etiam calamo
 „excipienda esse, quæ inanis perditio
 „temporis est, & parvæ utilitatis negotium; præterea Celsitudo Vestra
 „Cæsareum Notarium adjunxit, id,
 „ut contrarium nostræ instructioni, a
 „Clementissimo Principe nostro acceptæ,
 „nos gravat, verumtamen modum
 „dictandi in calamum probantes, Notarium,
 „quem ex nostra parte nullum
 „habemus, neque illo indigemus, obsecramus amoveri. „

Huic tamen Valentinus Purgoldt, qui Principi a secretioribus consiliis erat, nomine ejusdem respondit: „Sa-

„tis

„tis percepit Celsissimus Princeps men- Sæc. XVII.
 „tem DD. Theologorum Augustanæ A. C. 1651.
 „Confessionis, quod de cæsareo Nota-
 „rio publico, ab hoc disputationis actu
 „removendo attulere: quia vero ipse
 „indifferens est ratione sui officii, pro-
 „fessione Lutheranus, nec adhibetur
 „in præjudicium partis, sed requisitus
 „cuicumque operam suam collocare te-
 „netur, rationi consonum haud vide-
 „tur, ipsum excludi debere. Attamen,
 „si res aliquam paritura esset conside-
 „rationem de adjungendo Notario cæ-
 „sareo, intermittetur notariatus Offi-
 „cium, & aget Joannes Maternus Hof-
 „sius personam scribæ & Exceptoris ex
 „parte Adm. R. P. Valeriani Magni,
 „prout D. M. Happelius ex parte D. Ha-
 „berkornii, in iis, quæ ex colloquio
 „præsenti adnotanda sunt.,

Acquiescentibus demum Luthera-
 nis P. Valerianus colloquium inchoa-
 turus hanc thesin disputationi subjecit:
Innocentius Papa X. Episcopus Romanus
habet infallibilem jurisdictionem super uni-
versam Christi Ecclesiam, postea petit,
 ut vicissim Haberkornius oppositam
 proponeret thesin, hic vero respondit:
 non esse Principis mentem, ut quæli-
 bet thesis sigillatim pertractetur, proin-
 prius posita hæc thesis discuteretur:
 verum urgente Valeriano, tandem suam
 A a a 3 thesin

Sæc. XVII. thesin ita exposuit, non Pontifex habet
A. C. 1651. infallibilem & universalem jurisdictionem
 &c. sed sola Scriptura est infallibilis, unica,
 & perspicua norma omnium dogmatum fidei,
 & morum, mox vero regressit P. Valerianus, hanc non esse thesin, quæ desideraretur; ipsos enim Catholicos admittere, quod Sancti textus habeant auctoritatem super universam Ecclesiam, ita ut censendus sit hæreticus, qui vel unicum textum negaverit, proin ipsemet Papa & Concilia tenerentur, nihil judicare & definire contra Sacrum textum, sed hunc esse consulendum circa controversias &c. itaque circa hoc Caput hanc inter Catholicos & Lutheranos controversiam esse, an Pontifex cum Concilio generali, vel alio approbato definiens aliquid, consultis Sanctis literis definiat citra errorem, cum jurisdictione, quæ universam Ecclesiam obstringit? vel an quilibet debeat privato suo scrutinio consulere Spiritum sanctum ex Sacris literis, ut sibi ab errore caveat, cui juxta Lutheranos suprema jurisdictio Ecclesiastica est obnoxia. Verum ab Haberkornio nihil aliud extundi poterat, nisi quod opposita thesis sua non sit alia, nisi Pontificem non esse infallibilem, quamlibet vero Ecclesiam ex innato S. Scripturæ lumine, si ei fideliter attendatur, veram sententiam demonstrare posse,

posse, nec extrinseco lumine assistentis Spiritus sancti egere: cum ergo ab hoc Prædicante amplius obtineri haud posset, P. Valerianus hoc proposuit argumentum: *Innocentius X. succedit Petro, supra quem fundata est Ecclesia, contra quam non prævalebunt portæ inferi, sed talis habet jurisdictionem infallibilem &c.* ergo: Negabat autem Haberkornius, quod Papa ratione Apostolicæ jurisdictionis Petro succedat, & quod universa Ecclesia sit fundata super Petrum seu Petri Monarchicam jurisdictionem: cui tamen responsioni P. Valerianus hæc reposuit: *Innocentius Papa succedit Petro in illa jurisdictione, quæ conservat Ecclesiam incolumem contra inferi portas, talis autem, qui sic succedit, necessario succedit in jurisdictione Monarchica a Christo collata, proin Innocentius succedit &c.* cum autem Haberkornius negaret, quod Papa Petro in jurisdictione universali Monarchica, quæ universam Ecclesiam conservaret, succedat, atque ejusmodi jurisdictionem nec necessariam, nec a Christo institutam, sed Ecclesiam ex institutione Christi per Pastores S. Scripturæ adhærentes conservari diceret, hinc P. Valerianus opposuit, quod Petri jurisdictio sit quidem Monarchica, non tamen excludat jurisdictionem subordinatam Episcoporum & Concilio-

Sæc. XVII.
A. C. 1651.

Sæc. XVII.
A. C. 1651.

rum: dein sciscitabatur ex Haberkornio, an quando Christus soli Simoni nomen mutavit, in hac mutatione voluerit significare insignem aliquam prærogativam circa Ecclesiæ regimen, quæ soli Petro conveniat: hujus quæstionis difficultatem Haberkornius eludere nitentur, afferendo exempla, in quibus ex nominis mutatione non infertur specialis prærogativa: instabat autem P. Valerianus, se non dixisse, quod nominis mutatio jurisdictionem Monarchicam inferat, sed sciscitasse, utrum illa mutatio significet prærogativam *soli Petro propriam*, respondere igitur cogebatur Haberkornius, quod nomen Petri sit Petro proprium, res autem reliquis Apostolis communis: quoniam vero hac responsione nondum satisfecisset quæstioni, cur Christus soli Simoni, præceteris Apostolis hoc nomen dederit, P. Valerianus, ne suo adversario plenam a scopo fugiendi facultatem permetteret, textum D. Mathæi cap. 16. discussit, demonstrans, quod Lutherus, ut Ecclesiam everteret, hunc textum sinistra interpretatione depravarit, & eliminatis antiquæ Ecclesiæ articulis se infamem reddiderit ob blasphemias in Deum & Sanctos, commercium cum Diabolo, ebrietatem & crapulam, Apostasiam, & concubinatum cum Virgine Deo

Deo sacra, ac demum propter ingen- Sæc. XVII.
 tem scurrilitatem: Tum vero Haber- A. C. 1651.
 kornius P. Valerianum interpellans aje-
 bat, has duntaxat esse criminationes
 ad rem non pertinentes, & disputatio-
 nis instituto plane indignas: Valeria-
 nus autem ad Ernestum Landgravium
 conversus petiit, ut sibi liceat primam
 Lutheranismi originem, ejusque qua-
 litates ea libertate comprobare, qua
 Lutherani ex universa antiquitate Ec-
 clesiastica quotidie corradunt, quæ Ro-
 manis Pontificibus vitio vertere possent,
 Ad hæc jussit Princeps, ut P. Valeria-
 nus suum prosequeretur sermonem. Hic
 itaque objecta crimina comprobans, Ha-
 berkornium ita alloquebatur: *Ego cum
 meis sociis, & universa Ecclesia catholica
 profitemur, protestamurque, nullam esse
 sub Deo auctoritatem contra sacrum textum;
 quæstionemve inter nos & vos nequaquam
 esse, an debeamus Papæ plus credere, quam
 sacris literis? sed, an debeamus plus cre-
 dere expositioni textus, quem commentus
 est Lutherus, & vos comminiscimini ex do-
 ctrina Lutheri, quam illi expositioni, de-
 cretæ a Conciliis generalibus cum Pontifice
 Romano, quatenus enim Vestræ Domina-
 tiones (alloquor DD. Theologos Augusta-
 nos) intelligant, quantæ molis negotium sit:
 dico ex vestra sententia, Lutherum & Lu-
 theranos emendare doctrinam Ecclesiæ, &*

Sæc. XVII. ritus Ecclesiasticos, velut irrepserint sensim
A. C. 1651. a tempore Apostolorum ad hunc usque diem.

Istis considerationibus præmissis vestra explicatio præfati textus Matth. 16. debet esse ingentis ponderis, scilicet claritatis & evidentiae, quatenus Ecclesia catholica, toto orbe terrarum diffusa, ad unius Lutheri novam explicationem sinat se emendare ab imputatis erroribus in fide, velut qui irrepserint a continuis mille quingentis annis.

Perorantem P. Valerianum interpellans Haberkornius, apud Principem vehementer querebatur, quod præfatus Pater tot injurias toties confutatas sibi, suisque Ecclesiis irrogarit, ac propterea declarabat, quod ipse cum suis Sociis huic colloquio haud ultra interesse velit: quo audito Landgravius hæc respondit: „Intellexi a D. Doctore Haberkornio, utpote qui nomine Collegarum suorum locutus est: quod unanimiter sese resolverint, non progredi ulterius in hoc colloquio, propter imputatos Lutheri defectus, & nævos a Patre Valeriano: & quod nihilominus his non attentis Christianæ humanitatis obsequium personæ meæ deferant. Ego sperassem, quod, quem admodum DD. Doctores Augustanæ Confessionis, recenti memoria tenent, neque negare possunt, ipsum a pluribus, videlicet Imperatoribus, Regibus,

„bus, Rebuspubl. Proceribus, Magna- Sæc. XVII.
 „tibus mundi, agnitum & receptum A. C. 1651.
 „Pontificem Rom. tanta & multo ma-
 „jora quam P. Valerianus Luthero,
 „imputarunt, & quotidie absque cessa-
 „tione, non solum impressis suis libris,
 „& privatis colloquiis, verum etiam in
 „suggestis publice, communi plebi in-
 „culcare accusationes non verentur;
 „propter retorsiones personæ Lutheri
 „factas nullatenus institutum congres-
 „sum abruptissent, verum hoc tam
 „christianum opus absque interruptio-
 „ne continuassent. Quod superest, om-
 „nem favorem a me expectabunt. Adm.
 „Reverend. autem P. Valerianum oro,
 „ut ante-meridianam hanc actionem
 „brevis sermone concludat, nec suam
 „gravetur proferre opinionem de iis,
 „quæ Dominus Haberkornius de ab-
 „rumpendo colloquio locutus est. „

Absoluto Principis sermone P. Va-
 lerianus hæc respondit: *Quoniam Cel-*
siſſimus Princeps a me postulet coronidis
loco, compendium hujus duntaxat inchoatæ
disputationis, illud unice desidero & pono.

Cætus Lutheranorum habuerunt exor-
dium a Martino Luthero, supra qualificato.
Illa Ecclesia, quæ habuit exordium a Viro
eatenus qualificato, est falsa, fovetque do-
ctrinam falsam.

Ergo

Sæc. XVII.

A. C. 1651.

Ergo cætus Lutheranorum est Ecclesia falsa, fovetque doctrinam falsam. Probabo Minorem ex libris ejusdem Lutheri. Majorem vero a ratione sana, sive hæc disputatio abrumpatur, sive non.

Hisce finitum est colloquium, cujus gesta rursus fide publica Hoffius Notarius actis inseruit, suoque sigillo confirmavit.

§. CIII.

Ernestus Hassiæ Landgravius ad fidem Catholicam reversus.

Dorschæ.

Christ. medit.

Imhof. N. P.

l. 4. c. 7.

Acta Calixt.

et Ernest.

Præterea Georgius Calixtus die decima quinta Decembris, necnon vigesima secunda ejusdem Mensis datis literis dubia ab Ernesto Landgravio proposita dissolvere nitebatur, cum autem hic idem Princeps sat luculenter humana Calvinæ æque ac Lutheri commenta detexisset, suosque Prædicantes dissolvendis dubiis impares cerneret, tandem cognitæ veritati victas dedit manus, atque anno sequenti unacum Serenissima Conjuge sua Eleonora Maria Philippi Rheinhardi Solmensis Comitis Filia Coloniz ipso Trium SS. Regum festo, tempore solemnioris Sacrificii, quod Maximilianus Henricus Archiepiscopus & Elector primum Deo litaverat, ejurata secta, Catholicam fidem
in